

TÜRKİYE’NİN MİLLİ, YERLİ VE STRATEJİK ÜRÜNÜ “SİLİSYUMLU SAC”

Erdoğan Öktem - *EMSAD Genel Sekreteri*
Elektrik Mühendisi-erdogan.oktem@gmail.com

Yukarıdaki başlıktan yola çıktığımız zaman doğru değerlendirmeler yaparak sonuç alıcı noktaya gidebilmek için; Türkiye’deki sanayi sektörünün geldiği noktaya bakmak gerekir. Kanaatimizce gelinen nokta, Dünyadaki gelişmişliğe baktığımızda yeterli değildir. Türkiye “İthalata” dayalı “İhracat” politikaları ile ileri teknolojiyi ve gelişmişliği yakalayamaz. Bu nedenle; “Ana Girdi Ürünleri”ni mutlaka yerli olarak üretmeliyiz. Bu görüşten hareketle; Türkiye sanayi sektöründe kalıcı ve sürdürülebilir ileri teknolojiye üretim için “Kalkınma Planlarına” bağlı olmaksızın, bazı sektörlerde yeni ve özel “Yol Haritası” yapmak ve uygulamalarını da takip etmek durumundadır. Buradaki genel değerlendirmeden sonra bu yazımıza konu olan “Manyetik Alanı Yönlendirilmiş Silisyumlu Elektrik Sac’ın (Silisyumlu Sac)”yerli üretiminin gerekliliğini anlayabilmek maksadıyla; Elektromekanik ve Demir Çelik sektörlerinin çok ayrıntılı olarak birlikte incelenmesi gerekmektedir.

Elektromekanik Sanayi:

Türkiye’de Elektromekanik Sanayisi içinde bulunduğumuz süreçte yabancı sermayenin Türkiye’ye yaptığı yatırımlar ve teknoloji transferleri ile yerli sanayinin yapmış olduğu Ar – Ge çalışmaları sonucunda son derece ileri teknolojiye ulaşmıştır. Bu noktada; sektörün ihtiyaç duyduğu hemen tüm ürünler, ulusal ve uluslararası standartlardaki kalitede yapılmaya başlamıştır. Bunun en güzel göstergesi olarak da 2017 yılı ihracatının 7.795.000.000.- USA \$’ı olmasıdır. Esas hedef ise, “Katma Değeri Yüksek” ürünlerin ihraç edilmesi suretiyle ileri teknolojiye ürünlerin yapılmasıdır.

Bu noktadan hareketle; Türkiye, “Güç, Dağıtım ve Ölçü” Transformatör üretimi ile her güçteki “Elektrik Motorlarının” ve yine AG, OG ve YG kablo üretiminde çok hızlı yol almıştır. Burada yapılan üretimlerin bazılarında “Ham Madde” girdilerinin ortalama (% 68’e varan yüksek oranda) ithal ürünü olması sektörü hem dışa bağımlı, hem de en büyük ekono-

mik kaybını da meydana getirmektedir. Bu durum sürdürülebilir bir üretimin önündeki en büyük engeldir. Burada ifade edilen durumun Türkiye lehine en kısa sürede düzeltilmesi gerekmektedir. Sanayinin gelişmesi için bu sektörde ilk şart; her türlü “Girdi Ürünlerin” yerli, kaliteli, standartlara uygun ve ucuz olmasıdır.

İMMİB verilerine göre; Türkiye 2017 yılında Transformatör ihracatından 720.370.000.- \$ gelir elde edilmiştir. Ancak, bu değer Türkiye’nin üretim kapasitesi dikkate alındığında, yeterli değildir. Burada ifade edilen değerlerin yükselmesi yani ihracatın artmasının tek koşulu vardır. O da girdi ürünlerin fiyatlarının en düşük değerde ve kaliteli olmasına bağlıdır. Bu koşul ise özellikle her türlü Transformatör ve motor üretiminde kullanılan aynı zamanda “Stratejik” ürün olan ve halen ülkemizde üretilmeyen “Silisyumlu Sac”ın “Yerli ve Millî” olarak üretilmesidir.

Türkiye için neden önemli;

- Yukarıda da ifade edildiği üzere; Türkiye, bünyesinde bölgesindeki birçok ülkeden daha fazla transformatör ve motor üreticisi barındırmakta olup, bu üretimin en önemli temel taşı “GO (Tanecikleri yönlendirilmiş) ve NGO (Tanecikleri yönlendirilmemiş)” ürünlerdir. Türkiye, içinde bulunduğumuz süreçte “GO” konusunda tam dışa bağımlıdır. Bu ürünlerin ülke içerisine girmemesi durumunda her güçteki tüm Elektrik Motoru ve Transformatör üretim duracak ve kalitesi de net biçimde olumsuz yönde etkilenecektir. Türkiye 2008 – 2017 yılları arasında 10 yılda 740.499 Ton silisli sac ithal etmiş bu miktar için ödenen bedel ise 1.700.506.000.-\$’olmuştur (Türkiye’nin ileri teknolojiye trafo üretiminde “HUB” ülke olması halinde; silisyumla sac’ta ihtiyaç duyacağı bu miktar yaklaşık 300.000 - 400.000 Ton/Yıl olacaktır.)

Son olarak; AB'nin yapmış olduğu değişiklik sonucuna göre; 2009/125/EC sayılı "ECO DIZAYN" Direktifine uygun olarak Türkiye, 01 Temmuz 2015 tarihinden itibaren bu direktifin kurallarına uygun yani kayıpları az ve "Yüksek Verimliliği" olan Transformator sac'ını kullanmak mecburiyetine getirilmiş olmasıdır. Bu kural, Yüksek verimli Silisyumlu Sac'ın ithal edilmesi sonucunda girdi maliyetleri yükselmiş ancak, buna rağmen standartlara uygunluğu ve kalitesinden dolayı bu ürünlerin "İhracat" imkânları artacaktır.

Demir ve Çelik Sektörü:

Türkiye'de üretilmesi gereken ancak şu anda üretilmeyen ve aynı zamanda da "Stratejik Ürün Olan" "Silisyumlu Sac'ın" ileri teknolojide üretilmiş ve taneleri yönlendirilmiş, verimliliği yüksek, kayıpları az olan "grain oriented" karakterinde olması şarttır. Bu konuda dünyada şu anda büyük kapasitede bu ürünü yapan Alman THYSSEN, Hindistan MITTAL, Japon NIPPON, Güney Kore Posco, Amerika Aksteel, firmaları öne çıkmaktadır.

- Birçok ülke geliştirmiş olduğu "GO" ürünlerinin verimliliğine göre enerji hatlarına verilen enerji kalitesi dikkate alınarak tüm işletmenin kayıplarını düzenlemektedir.
- Bu ürünlerin üretimi konusunda tüm dünya; USA, Japonya, Kore, Çin, Almanya, Hindistan, Rusya, UK, Çek Cumhuriyeti ve Brezilya devletlerine bağlıdır.
- İleri teknoloji ile çelik üretimi konusunda "GO ve NGO" en kapsamlı üretim hatlarından biridir.

Gelecekte Uzun ve Kısa Vadede Neler Yapılabilir?

Söz konusu ürünün Türkiye'de "Stratejik Ürün" olması dolayısıyla yerli üretimi için verilecek "Teşvik" imkânları ile yapılması halinde AB ile yapılan "Gümrük Birliği Anlaşması" kapsamında Türkiye ile (25 Temmuz 1996, Brüksel) tarihinde yapılan "Türkiye - Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Anlaşması" kısaca (AKÇT) gereğince soruşturmaya tabi tutulmaktadır. Yani bu üretime "Teşvik" verilmesi halinde Türkiye'ye AB tarafından soruşturma açılarak "Ceza" uygulanmaktadır. Bu kurallar sonucunda Türkiye'nin önünde tek seçenek kalmaktadır. O da bu ürünün "Özel Sektör" tarafından "Teşvik" alınmadan üretilmesidir.

İçinde bulunduğumuz süreçte "Verimliliği Yüksek, Kayıpları Az" olan "Silisyumlu Sac"ı yapan firmaların üretimin az olması dolayısıyla ürünlerini bir (1) yıl önceden kendilerinin koydukları ticari kurallara göre satmaktadırlar. Bu da bize bu sektöre yapılan yatırımın çok kısa sürede geri dönebileceğinin en iyi göstergesidir.

Yukarıda yapılan kısa açıklamalar kapsamında Türkiye neler yapabilir? Bu yatırım, kendini kısa sürede geri kazandıracak gibi, bölgede yaşanabilecek bir ürün kısıtlamasında hem Trafo ve Motor üretimlerini koruyacak hem de yakın ülkelerle olan güç birlikteliğini sağlayacaktır.

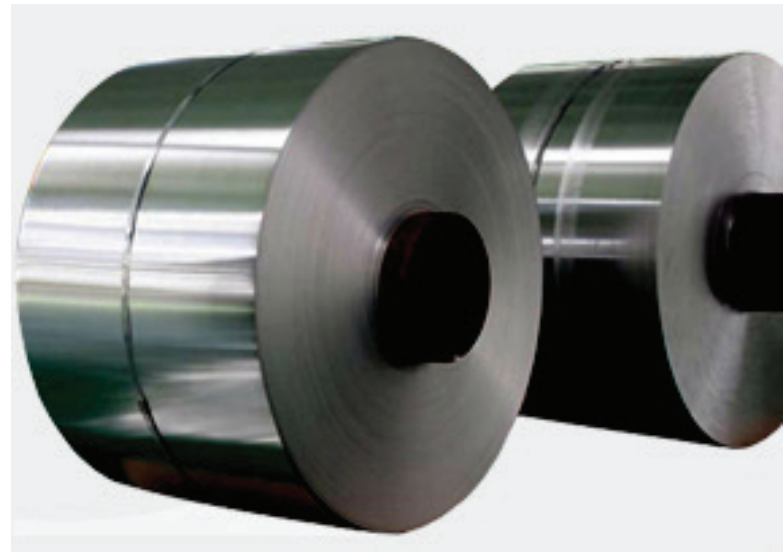
Mevcut İmkânlar;

Bu tesislerde en teknolojik kısım kaplama ve manyetik alan oluşturma bölümleridir. Kaplama teknolojisi konusunda en iyi diğer gelişmiş ülkeler ise Japonya, USA ve Almanya'dır. Bu ülkeler sözü edilen üretim konusunda know-how vermekte ve mevcut tesislerini satma konusunda oldukça dikkatli davranmaktadır. Ancak; Türkiye büyük bir ülkedir. Hızla yükselen endüstriyel atakları ve ödeme kabiliyeti ile özellikle Alman THYSSEN ve Japon NIPPON firmalarından bu teknolojiyi satın alabileceği kanaatinde bulunmaktadır.

Silisyumlu Sac Üretim Tesisinin Kurulacağı Bölge;

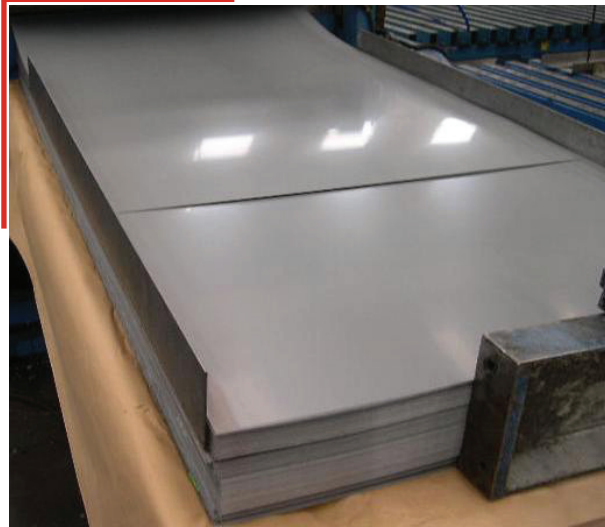
Bu tesisin enerji maliyetlerinin düşük olduğu ve direk deniz ulaşımına yakın bir alana kurulmalıdır.

Genelde konteynır içerisinde ithal edilen bu ürünler ülke içinde kullanılacağından yine başka ülkelere Konteynır içinde büyük miktarda da yurt dışına ihraç edilecektir.

Sonuç:

- Bu tür bir üretim tesisi, ülkeye nitelikli çelik üretimi konusunda ciddi bir imkan sağlayacaktır.
- Transformatör ve Motor üretiminde yaşanabilecek hammadde sıkıntılarını ortadan kaldıracaktır.
- Türkiye'nin yurt dışına satışlarını ihracatını artıracaktır.
- Enerji politikamızı daha öngörülebilir ve verimli yapmamızı sağlayacaktır.
- Daha düşük kayıplı çeliklere uygun maliyetler ile ulaşmamıza imkan sağlayacaktır.
- Çevre ülkelerin bizler ile olan ilişkilerini güçlendirecektir.
- 2017 yılında tüm üreticilerimiz ürettikleri bütün ürünleri satmış ve hedefledikleri fiyat artışını sağlamışlardır.
- Kısıtlı da olsa işsizliğin azalmasına faydası olacaktır.
- Türkiye, sanayinin ve ileri teknoloji ürün yapabilmeyen "Alt Yapısını" oluşturacak "STARTEJİK" bir ürüne sahip olması için bu yatırımın yapılması kaçınılmazdır. Ne kadar erken yapılırsa Türkiye o kadar fazla "Katma Değeri Yüksek Ürün" yapacağı için de çok yönlü kazançlı çıkacaktır.

Sektörde yukarıdaki yatırımı tamamlayıcı olacak ve geliştirecek diğer Deney Laboratuvarı Kompleksi (DLK) yatırımı:

Türkiye'nin silisyumlu sac üretimine ilişkin yatırımını "Taç"landırarak ve bu yatırımı tamamlayacak olan ülkemizi de "Bilgi Toplumu" olmanın ilk adımlarından birini atacak olan diğer yatırım ise "Deney Laboratuvarı Kampüsü" (DLK) dir. Diğer bir deyimle, Derneğimiz "Yüksek Güç Laboratuvarı" kurmayı 2007 yılındaki 9 uncu Kalkınma Planı'na koydurmuş ise de ancak, "2018 Yatırım Programında" gerekli ödeneği alınmış ve ön çalışmaları da bu tarihte başlatılmıştır. Muhtemelen 2018 yılı sonunda proje çalışmaları tamamlanmış olacaktır. Bu Kampüsün yeri deniz

kenarında ve bir liman arkasında olacak şekilde seçilmiştir. Söz konusu tesisin tam olarak faaliyete geçerek "Uluslararası Standartlarda Akredite Bir Laboratuvar" olacağı için Türkiye'den yurt dışına test için gidilmeyeceği gibi (her yılı kalkınma hızına bağlı olarak 15 ile 20 milyon USA Doları bedel de ödenmeyecektir) aksine yurt dışından Türkiye'ye testler için diğer ülkelerden firmalar gelecektir.

Yukarıda ifade edilen yatırımların yapılması halinde, Türkiye hem Yüksek verimli ve düşük kayıplı "Silisyumlu Sac" üretecek ve hem de bu ürün ile de her türlü transformatör üretme ve test etme imkanına sahip olacaktır. Bu yatırımların sonucunda, Türkiye bu sektörde rakiplerine nazaran çok öne çıkacaktır. Bu gelişme ise; Türkiye'nin bölgesinde sektörde "HUB" ülke olmasını sağlayacak ve uygun fiyatlı Transformatör üretimi ve test yapmasından dolayı da "Dünya Markası" ürün yapan ülke olacaktır. Ayrıca; Türkiye'nin komşu ülkeleri bu tür ürünleri kendi

ülkelerinde yapım yerine çok kaliteli ve uygun fiyatlar dolayısıyla da tüm siparişlerini Türkiye'ye kayıracaklardır. Dolayısıyla da yukarıda sözü edilen her iki tesis de yıllar boyunca tam kapasite ile çalışacaktır.

Esasen söylenecek çok söz olmakla birlikte, şimdilik yukarıda sözü edilen iki sektörde; Türkiye'ye yön verecek olan bu iki yatırımın da hiç vakit kaybetmeden yapılması ülkemizin en büyük kazanımlarından birisi olacaktır. Bu nedenle; karar vericilerin yukarıdaki

açıklamalar doğrultusunda konuyu değerlendirerek gerekli adımları öncelikle atmaları en büyük dileğimizdir.

Yukarıdaki tüm görüşlerim; 11.07.2018 tarihi öncesi itibariyle Bakanlıklar arası idare yapılanmayı yanıtsızmakta olup; günümüzdeki talepler ise, yeni idari yapılanmalar tamamlandıkça oluşacaktır.

Son söz, "Enerjisini; Üretemeyen, iletemeyen ve Dağıtamayan ülke olamaz."!!